

“Бекитемин”

Ч.Айтматов атындагы Тил жана
адабият институтунун директору,
академик Акматалиев А.А.

“27” май 2021-жыл

Кыргыз Республикасынын Улуттук Илимдер академиясынын
Ч.Айтматов атындагы Тил жана адабият институтунун
Окумуштуулар кеңешинин жыйынынын
№ 3 ПРОТОКОЛУнан көчүрмө

Бишкек шаары

2021-жылдын 3-майы

Катышкандар: Кадырмамбетова А. – ф.и.д., отурумдун төрайымы, Акматалиев – ф.и.д., акад. - институттун директору, Ыйсаева Н., ф.и.к., бөлүм башчы, Көлбаева М. – ф.и.д., бөлүм башчы, Исаева А. – ф.и.к., бөлүм башчы, Сырдыбаева Р. – ф.и.к., Садыров М. – ф.и.к., Жапаракунунов У. – ф.и.к., Тойчубек кызы Ж. – ф.и.к., Арипов С., Эшматов Р., Тургунбаева Ж., Жакыпбекова А., Касымгелдиева М., Сабыр уулу А., Бекболотов А., Өмүров Б. – ф.и.к., Качкынбай кызы А. – ф.и.к., окумуштуулар кеңешинин катчысы.

Күн тартиби:

4. Ч.Айтматов атындагы Тил жана адабият институтунун изденүүчүсү Эралиева Ырыс Сагынбековнанын 10.01.01 – кыргыз адабияты адистиги боюнча жазылган “Литературное наследие Заира Мамытбекова” деген темадагы кандидаттык диссертациясын талкуулоо.

Угулду:

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырмамбетова А.К.: Ы. Эралиеванын «Литературное наследие Заира Мамытбекова» аттуу илимий темасы 2011-жылы 28-декабрда Окумуштуулар Кеңешини отурумунда бекиген. Бөлүмдө талкуу болгон. Илимий макалаларынын бардыгы жарык көрүптүр. Илимий жетекчиси ф.и.д., профессор Акматалиев А.А. Анда диссертанттын өзүнө сөз берели. Бөлүмдө кандай сунуштар айтылган? Ошонун негизинде кандай иштерди аткардыңыз, кандай өзгөртүүлөрдү киргиздиниз?

Диссертант Эралиева Ы.: Данная работа посвящена литературоведческой и переводческой деятельности манасоведа, основоведа и переводчика Заира Чакиевича Мамытбекова.

Данное диссертационное исследование посвящено определению научной значимости критических трудов и художественной ценности переводов Заира Мамытбекова. Впервые предпринято комплексное исследование литературного наследия З. Мамытбекова. Для этого

обобщается, систематизируется, анализируется материал, дающий представление о З. Мамытбекове как литераторе. Вышесказанное определяет научную новизну и актуальность анализа литературного наследия З. Мамытбекова.

В качестве предмета исследования рассматриваются результаты литературоведческой, критической и переводческой деятельности Заира Мамытбекова в корреляции со сложившейся методологией теории и истории кыргызской литературы, а также с учетом достижений современной науки.

Объектом исследования стали опубликованные научные труды критика З. Мамытбекова: монография, написанная совместно с Э. Абдылдаевым «Манас» эпосун изилдөөнүн кээ бир маселелери», монография «Пламенный поэт», посвященная творчеству А.Осмонова, монография «Отражение жизни и борьбы киргизов в эпосе «Манас», а также переводы японской, индийской и русской классики на кыргызский язык.

Одним из результатов его исследовательского труда явилась работа «История исследования и сбора эпоса «Манас» до Октябрьской революции», состоящая из трех частей. Первая часть главы называется «Маджму-атут-таворих», вторая часть – «Ч.Ч. Валихановдун “Манастан” жазып алган эпизоду» (Эпизод из эпоса «Манас», записанный Ч.Ч. Валихановым), третья – «В.В. Радлов жазып алган “Манастын” варианты» (Вариант «Манаса», записанный В.В. Радловым).

Диссертация состоит из введения, четырех глав, заключения и списка использованной литературы.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Рахмат, келиңиз кыскартып сүйлөйлүчү... Ишти окуп чыгышты, маалыматыбыз бар. Конкреттүү нерселерге өтөлүчү. Биринчи главадан кандай жыйынтыктарды алдыңыз?

Диссертант Эралиева Ы.: В первой главе рассмотрены две монографии. Первая монография, написанная совместно с Э.Абдылдаевым «История исследования и сбора эпоса «Манас» до Октябрьской революции» рассматривает варианты эпоса, записанные В.Радловым, Ч. Валихановым и вариант, записанный в «Маджму –ат- таворих». И еще монография «Отражение жизни и борьбы киргизов в эпосе «Манас». В процессе текстологического сравнительного анализа Мамытбеков доказал, что эпос отражает факты экономической политической, хозяйственно-культурной жизни народа, изображает борьбу за независимость, миропонимание кыргызов. Он дал высокую оценку варианту, записанному В.Радловым, обозначил научную значимость. В рассмотрении варианта Ч.Валиханова он не согласился с некоторыми местами, потому что Мамытбеков как представитель плеяды ученых советской эпохи, находился под влиянием идеологической политики и в своих исследованиях он не мог допустить признания добрососедских дружеских взаимоотношений между кыргызами и калмыками. В «Маджму ат-таворих» дан другой вариант, где Бокмурун пригласил на аш и калмыков. Мамытбеков дал подробную характеристику

поэтике, идейно-эстетическому содержанию эпоса, институту семьи древних кыргызов. Детально описал военную организацию, вооружения кыргызов в эпоху военной демократии. Проанализировав текст эпоса, он составил исторический и этнографический калейдоскоп, состоящий из одежды, пищи, народной медицины, музыкальных инструментов. Литературовед доказал, что Манас не вымышленный литературный герой, а реальная историческая личность, посвятивший свою жизнь за свободу и независимость народа. Вторая глава посвящена творчеству Алыкула Осмонова. Критиком проанализированы стихи и поэмы довоенного, военного и послевоенного периодов, дана оценка философской лирике и произведениям, написанным на основе устного народного творчества. В исследовании творчества А.Осмонова Заир Чакиевич приходит к мнению, что поэзия акына - это поэзия высокого накала страсти. Он отметил его новаторство, утверждал, что на его новаторство повлияло творчество Маяковского. Третья глава посвящена его переводческой деятельности. Переводил многих классиков русской литературы, стихи японских поэтов и рассказы индийского писателя Премчанда. Его переводам в свое время обращались К.Джидеева, Ырсалиев, Шимеев. Критика была отрицательная, потому что они нашли в его переводах много добавлений. Отметили, что там много отсебятины и писали, что он очень вольно относился к переводам.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Биринчи, экинчи, үчүнчү главалар боюнча жыйынтыктарыңызды айтсаңыз.

Диссертант Эралиева Ы.: По третьей главе скажу, что при анализе выяснилось, что действительно много добавлений, например, одно предложение переведено двумя или одна строчка дана двумя строчками. Мы не отрицаем тот факт, что в переводах Мамытбекова встречаются много добавлений, распространений поэтических строк подлинника, использование однотипных рифм. Сопоставление переводов и подлинников показало нелегкий путь эволюции как переводчик. Несмотря на резкие критические мнения по поводу его переводов он продолжил переводить. В результате сопоставительного анализа выясняется, что переводчик преследовал цель передачи смысла произведения с адаптацией для кыргызского читателя. Литературное наследие Заира Мамытбекова состоит исследовательских трудов эпоса «Манас», творчества Осмонова, также переводов русской и восточной классики. Им проведена большая трудоёмкая работа по исследованию творчества А.Осмонова. С точки зрения герменевтического перевода Мамытбековым соблюдена стилистическая и историческая интерпретация, а именно, в переводах сохранены стилистические и художественные особенности текстов.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К Суроо жоопко өтөлү. Суроолор болсо берсениздер.

Ага илимий кызматкер Садыров М. Мен мындай суроо бергим келип жатат да. Сиз кыргызча жакшы сүйлөйт турбайсызбы. Тыныстановдун, Токомбаевдин кармашы болуп өткөндөн кийин, кыргыз профессионалдуу

адабияты Токомбаевден башталды деп айтылат да. Ага чейин адабият болгонбу дегиси? Сиз Мамытбековдун мурастарын карап жатпайсызбы. Ошого Мамытбековдун изилдөөсү тиешелүүбү, тиешелүү эмеспи?

Диссертант Эралиева Ы. Октябрь революциясына чейинки «Маджму-ат-таворихти», Ч.Валихановду, В.Радловду жазган.

Ага илимий кызматкер Садыров М. Жок, башкасын.

Диссертант Эралиева Ы. Башкасын, жок. Жазган эмес.

Бөлүм башчы, ф.и.д. Колбаева М. Менде бир суроо бар. Сиз айтып жаткан «Маджму-ат-таворих», Валихановдун жазганын, Радловдукун дагы кимдер изилдептир. Ошону карадыңызбы?

Эралиева Ы.: Жок караган жокмун.

Ага илимий кызматкер Садыров М. Сиздин биринчи главада Мамытбековдун 1966-жылы чыккан жана 1985-жылы чыккан китептерин карап жатасыз. 32 бетте жазып жатасыз да 1985-жылы чыккан китебин 1966-жылкы чыккан китебинин уландысы катары. Ушул жерде этаптуу жазсаныз болмок. 1966-жылкы чыккан китепте бул маселелер каралган, 1985-жылы чыккан китепте бул маселелер толукталган деп. Бизде Кадыркул Даутовдун, Байжигитовдун эмгектерин билесиз. Кыргыз адабий сынынын тарыхын жазышты. Алар жазып жатышат адабий сындын башаты элдик эстетикада, фольклордо деп. Ошол эмгектерди да карашыңыз керек экен. Кыргыз адабияты, сыны «Эркин –Тоодон» башталган деп жатабыз. Ушу 20-жылдарда башталган адабиятка Мамытбеков айткан ойлорун карадыңызбы? Үчүнчү главада Заир Мамытбеков япон поэзиясын которуп жатат да. Аны япон тилинен которгон жок да. Орус тилинен которгон.

Диссертант Эралиева Ы.: Ишибизде орус текстинин негизинде деп жазылган.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Сунуш пикирлерди айтсаныздар.

Ишинизди окуп чыктык. Бир топ аракеттерди кылган экенсиз, Заир Мамытбековдун эмгектерин жакшы карап чыккан экенсиз. Жакшы жыйынтыктар бар. Башынан баштап айтайын. Обоснование темы 4 бет экен. Бир же бир жарым эле бет болуш керек. Баштаганда эле өмүр баянын айтып бериштин кереги жок. Эмне үчүн ушул теманы алып жатасыз, ошого эле жооп бериш керек. Актуальность темы дегенде сиз минтип айтып жатасыз: Исследование литературного наследия Заира Мамытбекова в русле современных литературоведческих проблем устанавливает закономерности и особенности развития кыргызского литературоведения и перевода второй половины XX века. Бул аябай громкий сөз да. Бул жерде «даёт возможность», «помогает», «дополнит» деген сыяктуу башка сөздөрдү колдонуш керек болчу. Ушундай эле мүнөздөгү нерсе мисал үчүн Положения, выносимые на защиту: Результатом критического наследия З.Ч. Мамытбекова стало создание важных основополагающих принципов, сыгравших важную роль в становлении и развитии кыргызской литературы. Бул да аябай громкий сөз. Бизде бир дагы адабият таануучулар

основополагающие принциптерди создавать этишкен эмес. Биз көбүнчө орус адабиятынын үлгүсүнө салып кыргыз адабиятын талдаганбыз. Мамытбеков основополагающий принциптерди ойлоп тапкан жок деп ойлойм. Бул калпы сөз да. Анан манасоведение боюнча бир топ манасоведдерди санап өтөсүз. Калчакеевди в историю манасоведения вошел десек болбойт. Калчакеев мисалы эмне жазганын өзү деле түшүнбөйт. Конечно докторский иш жазыптыр, бирок аны манасоведениенин тарыхына кирди деп айтсак туура болбой калат. Ушундай сөздөрдөн абайлаш керек.

Бөлүм башчы, ф.и.к Исаева А.К.: Там контекст - то другой. Там перечисление современных исследователей.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Богданова, Радловдор менен катар Калчакеевди кошкон болбойт го.

Бөлүм башчы, ф.и.к Исаева А.К.: Это в контексте овладения диссертанта современной информацией по теме исследования. А уже наше отношение, насколько его работа ценна или неценна – это другой вопрос.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Калчакеевдин эмгегине анализ бербей эле койсун. Богданова менен Радловдун катарында Калчакеевдин турушу туура эмес го деп ойлоп жатам. Баарына бир шапке кийгизбениз.

Диссертант Эралиева Ы.: Здесь только перечисление имен тех, кто внес вклад в исследование эпоса.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К. Анан сиз «в науке закрепилось «Маджму ат – таварих» дейсиз да кайра эле Маджму атут –таварих деп өтүп кетет экенсиз. Мындай нерсени да эске алып коюнуз да. Мандай каталар бар экен. Кыргызча тексте Шамстан деп атпайбы. Шаардын аты да. А сиз орусча которгондо Шамстана деп коюп жатасыз. Из Шамса болот да. 2.1 деген 4 бет экен.56 дан 60 ка чейин 4 эле бет экен. Бул жерде сиз болгону алыкултаануучуларды санап өтөсүз да. Бирок Зайыр Мамытбековдун изилдөөлөрү алардан эмнеси менен айырмаланат. Ийгилиги, кемчилиги эмненде? Параграфтын жыйынтыгы да илимий эмес. Публицистикалык ындай чыгарылан. 2.3. Алыкул Осмоновдун согуштан кийинки поэзиясын кантип талдаган. Бул жерде минтип айтыптыр, антип айтыптыр, жакшы туура деп эле кете бергенсиз да. Жыйынтыгыңызда Заир Мамытбеков дает положительную характеристику дейсиз да. Получается двойная описательная характеристика. 2.4. на основе киргизского народного творчества деген 4 эле бет экен. Мында да эч кандай салыштыруу жок. С.Жигитовдун, А. Садыковдун жакшы изилдөөлөрү бар да. Ошолорго салыштырып Мамытбековдун анализин караш керек да. 2.5. Сиз Мамытбековду коштоп коюп жатасыз. “Артта калган” менен “немытая” экөө айырмасы бар. Бирок Осмоновдуку жакыныраак. Дагы бир сыйра карап чыгыш керек. 3 глава да котормолорго анализ берилиптир. Бул жерде теориялык маселелерди кошуш керек. Корутунду аз. Салыштырма метод жок.

Ага илимий кызматкер Эшматов Р.: Бул иш менен жалпы жонунан тааныштым. Диссертант кайсы бир денгээлде Заир Мамытбековдун эмгектерин системалаштырыптыр. Аракеттердин баары көрүнүп турат. Обьектиниз Мамытбековдун изилдөөлөрү, мурастары. Муну эки багытта айтышыңыз керек. Фольклорду жакшы билишиниз керек. Манастаануучуларды жакшы билишиниз керек. Анан анализдеген теориялык методологиялык негиздер менен жакшы тааныш болушунуз керек. Экинчи жагынан профессионалдык адабият кандай өнүккөн, кандай маселелер бар, ошолордун фонунда карашыңыз керек экен. Сиздин ишиниз ошол жагынан аксайт экен. Жалпы обобщающий анализ жасаган жетпей турат. Негизинен ишиниздин структурасы туруп калган. Бирок анализдер жетишпейт. Терендетип эриш – аркак карай албай калган учурларыңыз бар. Эволюциясын көрсөтүш керек. Фактылар турат, бирок ошону иштете албай жатасыз. Мамытбековдун мурастарынын ньюанстарын билбейт экенсиз. Осмоновду изилдөөдө полемика, терендеп анализдөө жок. Адабияттарды вникать этип окуган эмессиз, колдоно билбейсиз. Жалпы адабияттын, котормонун тарыхын караш керек.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Асел Кенешбековна, сөз сизде.

Бөлүм башчы, ф.и.к. Исаева А.К.: Обсуждение работы было два года назад. Тогда было высказано очень много критических замечаний в адрес этой работы. Если сравнивать первый и второй вариант, который диссертант подготовил для нашего рассмотрения, я вижу разительную разницу и значительную работу, которую диссертант проделал. Надо отметить, что диссертант провела кардинальную работу по изменению своей работы, потому что структура изменена, подходы изменены. Я считаю, что работу сделала цельной, аргументированной. Конечно, взята очень объемная тема для исследования, здест исследуется два направления филологии. С одной стороны фольклористика, с другой – литературоведение. Я понимаю, коллег, которые каждый, исходя из своих узких направлений хотят видеть более глубокое исследование. Здесь все замечания абсолютно обоснованы, но мы не должны забывать, что работа предполагает анализ и обобщения трудов одного литературоведа, который явился примером универсального познания. Надо сказать, что вот эта универсальность в научном подходе была в то время обще распространенное явление. З.Мамытбеков оставил большое колоссальное наследие в области фольклористики, литературоведения и переводоведения. И при том переводоведение с двух сторон, как теоретика и практика. Я понимаю диссертанта, которому пришлось объять необъятное. Практически четыре области, по каждому из которых можно написать отдельную диссертацию. Если глубже копать, то это будет не кандидатская, а докторская диссертация. Я понимаю всю сложность, с которой столкнулся диссертант в подготовке этой работы. Поэтому мы не должны забывать объемность и масштабность объекта исследования как универсального подхода к наследию. Диссертанту удалось на уровне требований

кандидатской диссертации вот эту универсальность запечатлеть в своей работе. Потому что у нее в работе имеется четко обозначенных три блока – три главы. Здесь очень важно, что Мамытбеков понял значимость самых ранних записей эпоса “Манас”. Ырыс Сагынбековне удалось показать вклад Заира Мамытбекова именно в сравнительный анализ ранних записей с классическими вариантами эпоса. Она дает достаточно самостоятельные оценки и выводы по обобщению деятельности Мамытбекова именно в отношении эпоса. Она подчеркивает, что Мамытбеков во многом не согласен с расположениями Валиханова. Это очень интересный момент наступает, когда исследователи 20 века были в плену идеологических догм когда они не могли выходить за пределы этих догм. И должны были давать оценку не выходя за идеологические рамки. Но несмотря на жесткие идеологические ограничения Мамытбеков удалось выйти за рамки догм. И я думаю, что диссертанту удалось подчеркнуть вот эту особенность. Я согласна с замечанием Айнуры эже, когда она говорила о совместной работе Мамытбекова с Абдылдаевым. Далее, я думаю что диссертанту надо было усилить момент оценки Мамытбекова. Она немножко очень мягко подходит к нему и дает критическую оценку его творчеству и его ограниченному взгляду на тот момент, но она достаточно мягка. Этот момент надо было усилить, потому что Мамытбеков подходит к оценке классических вариантов как к более сильных в художественном и содержательном плане, а ранние записи на более низкую ступень. В современном манасоведении не верное точка зрения, потому что каждый вариант имеет свою собственную ценность. Диссертанту надо подчеркнуть именно этот момент, т.е в современном манасоведении все варианты равноценны по своей значимости. Во второй главе по творчеству Осмонова и анализ Мамытбекова творчества Осмонова, здесь Мамытбеков выступает в качестве литературоведа и литературного критика и теоретика перевода. Надо добавить о значимости перевода вообще в это время. Потому что это время было взлетом переводческой деятельности не только в Кыргызстане, но и в других советских республиках. Вот эта глава с точки зрения анализа перевода очень интересна. Там приведены дискуссионные моменты, когда приводятся разные точки зрения о том как можно было перевести и подходы нужные иметь, и с точки зрения анализа теоретических проблем Ырыс Сагынбековне удалось определить адекватность, эквивалентность перевода, и она рассматривает переводческую деятельность Мамытбекова и перевод того времени как процесс. Третья глава мне кажется, очень интересная, потому что там очень детально по она идет по каждому произведению, которое Мамытбеков переводил и по оценке переводов, которая велась в то время. Эта глава очень интересная и содержательная. Получилось очень доказательна, потому что по каждому пункту идет доказательное суждение. Я думаю, что в этих главах Ырыс Сагынбековне удалось показать все-таки тот эволюционный путь, который прошел Заир Мамытбеков. Тогда готовой теории перевода вообще не было, и каждый выходил по своему. Они шли

интуитивным путем. Выводы логически вытекают из анализа, в целом являются убедительными. Работа грамотно структурирована. Все вышесказанное позволяет рекомендовать диссертацию к защите.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Сөз Мурат агай сизде.

Ага илимий кызматкер, ф.и.к. Садыров М.: Жогоруда айтылган пикирлерге толук кошулууга болот Анткени, Заир Мамытбеков фольклор таануучу, осмонотаануучу, котормочу катары өз үнүн орду бар, аны сиз ача билгенсиз. Бул жагынан алганда Мамытбековдун Манастаануудагы орду белгиленген. Өз позицияңызды баса белгилеп кетсениз жакшы болмок. Котормо теориясында котормо адабият менен тилдин ортосундагы өзүнчө предмет болуп саналат да. Биздин кыргыз адабиятыбыз котормосуз кароого болбойт. Котормодо, адабият таанууда Мамытбековдун ордун баса белгилеш керек. Жапон тилинен которулган же орус тилинен которулган котормолордун айырмасын бериш керек. Жалпысынан алганда иш актуалдуу, көп маселелер көтөрүлгөн. Сунуштарды, кенештерди кабыл аласыз же кабыл албайсыз – бул өзүнүздүн ишиниз. Бирок биз кенеш катары айтып жатабыз. Даутовдун, Байжигитовдун эмгектерине да кайрылып коюнуз.

Бөлүм башчы, ф.и.к. Исаева А.: Можно добавлять. По поводу перевода с японского. На самом деле в тот момент, когда Мамытбеков переводил стихи японских поэтов с русского перевода понятия теории двойного перевода не стояла. Она исходит с того, что переводил Мамытбеков, она же не может за него домысливать.

Диссертант Эралиева Ы.: В работе я писала, что он переводил с русских переложений. Мамытбеков не знал японского языка. Он переводил с русских текстов.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Мээрим Курманбековна, сөз сизде.

Бөлүм башчы, ф.и.д. Колбаева М.: Чындыгында тема аябагандай чон. Үч багытта: манастануу, осмоновтаануу, котормо. Бул боюнча эженин иштеген иши, таанышкан материалдары кандидаттык диссертациянын жадпы талаптарына жооп берет деп ойлосо болот. Жогоруда айтылып жаткандай бир канча сунуштарым бар, мен ошолорду айтып кетейин. Биринчиден, иштин түзүлүшү боюнча. Кайсы бир денгээлде сиз Мамытбековду биринчи алып чыккан жоксуз да. Сизге чейин дагы Мамытбековго адабият таануучу, котормочу катары кайрылгандар бар. Ошолордун сын пикирлерине кошуласызбы же каршы чыгасызбы, ошону да белгилеш керек. Эми жазылат болуш керек. Экинчиден, революцияга чейин Мамытбеков манастануучу катары “Маджму-ат-таварихти”, Валихановдун жана Радловдун жазып алган варианттары боюнча жакшы талдоо берет. Саякбайдын, Сагынбайдын варианттарына салыштырып жакшы изилдөө берет. Айрым бир Валихановдун ойлоруна каршы чыккан жерлери да бар. Бирок, ошол маселеде эпостун поэтикасы боюнча анализ кылууда башка изилдөөчүлүрдөн айырмасы эмне болгон. Эпостун жаралыш доору боюнча Абдылдаевдин

эмгектери бар. Эпостун жаралыш доору боюнча Мамытбековдун жана Абдылдаевдин пикири дал келеби? Иштин ички маселелерин тактап коюу керек. Андан сырткары осмоновтаанууда сиз санап өтөсүз, бирок кайсы маселеде Мамытбеков менен Кыдырбаеванын пикири дал келет же келбейт. Жыйынтыктарды дагы жакшылап карап коет деген ойдобуз. Андан сырткары коргоого коюлуучу жоболорду карап чыгыңыз.

Бөлүм башчы, ф.и.к. Ыйсаева Н.Т.: Урматтуу бүгүнкү талкуунун катышуучулары, мен дагы ишти карап, окуп чыктым. Кыргыз элинин таланттуу уулдарынын бири – Заир Мамытбеков. Ал кыргыз адабиятынын калыптануусуна, өнүгүүсүнө зор салым кошкон таланттуу инсан. Анын илимий изилдөөлөрү, котормолору кыргыз адабий сынын жана котормо теориясынын маанилүү бөлүгүн түзөт. Башка адабиятчы, сынчылар сыяктуу эле анын чыгармачылык изденүүлөрүнүн натыйжасында адабий сында чыгармачылыктын илимий көркөм, публицистикалык формалары стилдик бөтөнчүлүктөр катары ишенимдүү түрдө көрүнө баштаган. Улуттук адабияттын тарыхый өнүгүү жолуна объективдүү баа берүү, анда орун алган адабий-эстетикалык тенденциялык көрүнүштөрдү талдап түшүнүүдө адабий процесске активдүү аралашып, өз салымын кошкон акын, жазуучулардын чыгармачылыгы менен катар адабият таануу илиминин жана сындын көрүнүктүү өкүлдөрүнүн чыгармачылыгын конкреттүү талдоого алуу, илимий-практикалык мааниси зор актуалдуу маселелерден болуп эсептелет.

Жогоруда айтылгандардын негизинде изденүүчү тарабынан аткарылган “Заир Мамытбековдун адабий мурастары” деген аталыштагы илимий изилдөө актуалдуу жана өз убактысында деп корутундулоого болот.

Иштин киришүүсүндө теманын актуалдуулугу, жаңылыгы, максаты, милдеттери, коргоого коюлган жоболору ж.б. ачык жана так аныкталган.

Диссертация киришүү, төрт баптан жана корутундудан турат. Иштин биринчи бабында маселенин изилдениш деңгээли, изилдөөнүн объектиси, предмети, методологиясы берилген. Көрүнүп тургандай диссертант тиешелүү факт-материалдар менен жетиштүү таанышып чыккан. Даярдыгы жакшы. Логикалык ырааттуулук менен адабиятчынын “Манас” эпосуна тиешелүү изилдөөсү, кийинки баптарда А.Осмоновго арналган изилдөөсү жана котормо жаатындагы изденүүлөрү талдоого алынган.

Изденүүчү ар бир баптын аягында тиешелүү корутундуларды чыгарган. Ал эми жалпы корутундуда изденүүчү темага тиешелүү илимий изилдөөлөргө таянып өз жыйынтыктарын ишенимдүү чыгарган.

Менин сунуштарым: 1. Киришүү бөлүмүн инструкцияга ылайыктап кайра карап чыгуу керек; 2. Объект, предмет, метод, методология деген маселелер биринчи глапванын экинчи параграфына келиши керек го; 3. Корутундуну дагы конкреттештирүү керек. Жакшы жыйынтыктар бар, бирок майдаланып кеткендей...

Изденүүчүнүн стили калыптанган, илимий мүнөзгө ээ, оюу так. Жыйынтыктап айтканда, Эралиева Ырыс Сагынбенковнанын 10.01.01 – кыргыз адабияты адистиги боюнча жазылган “Заир Мамытбековдун

чыгармачылык мурасы” деген темадагы кандидаттык диссертациясы өз максатына жеткен, иштин илимий-теориялык деңгээли ЖАКтын кандидаттык диссертацияларга койгон талаптарына жооп берет жана коргоого сунуш кылынат.

Отурумдун төрайымы, ф.и.д. Кадырманбетова А.К.: Анда талкуунун жыйынтыктасак. Заир Мамытбеков боюнча жазылып жаткан биринчи диссертация болгондуктан темасы актуалдуу. Ушул илилдөөнүздө бир топ иштер жасалган.. Жалпсынан иштин негизи бар. Бардык сунуштарды эске алыш керек. Баардыгыңыздарга чон рахмат!

Диссертант Эралиева Ы.: Рахмат, урматтуу агай-эжелер айтылган ар бир пикирди эске алабыз, анткени айтылган ойлор бизге илимий багыт алганга жардам берет. Илимий ишибиздин стилин, структурасын редакциялап оңдоп чыкканга аракет кылабыз. Сиздерге терең ыраазычылык билдирем.

**Ч.Айтматов ат. Тил жана адабият институтунун Окумуштуулар кеңеши Күн тартибиндеги маселени талкуулап
Токтом кылат:**

3.1. Диссертациялык иштин мазмунуна карата айтылган сунуш-пикирлер диссертант тарабынан эске алынсын.

3.2. Изденүүчү **Эралиева Ырыс Сагынбековнанын** 10.01.01 – кыргыз адабияты адистиги боюнча жазылган “**Литературное наследие Заира Мамытбекова**” деген темадагы филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы диссертациялык кеңешке сунушталсын.

Окумуштуулар кеңешинин төрагасынын милдетин аткаруучу, ф.и.д.

 Кадырманбетова А.

Окумуштуулар кеңешинин катчысы, ф.и.к

 Качкынбай кызы А.

